

Dan is reeds veel gewonnen, ook al moet zelfs in een aantal gevallen loonsverlaging worden aangevraagd.

De strijd, die thans ontbrandt, is schadelijk voor onze volkswelvaart. En hij had voorkomen kunnen worden!

In hoofdzaak kan ik met deze woorden me wel vereenigen. Het is o zoo jammer, dat er geen overleg heeft plaats gevonden, en de loonsverlaging geschiedde zonder met de organisaties raad te houden. En nog meer jammer is het feit, dat er loonsverlaging noodzakelijk schijnt te zijn. Dit wijst op de toenemende malaise in de bedrijven, en op verergering van de crisis, en hoe meer het bedrijfsleven gedrukt wordt, hoe feller de sociale conflicten zich zullen verscherpen.

Deze staking is schadelijk.

Voor beide partijen.

Ook voor de arbeiders, van wie in de Metaalbedrijven velen nog niet konden roemen in een bestaan zonder zorg. Op dit terrein waren nog toestanden, die verbetering eischen, en er is alle reden om te vrezen, dat die verbetering door dezen strijd eer teruggedrongen dan bevordert wordt.

K. D.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De scheuring in het Leger des Heils.

II.

De in ons vorig artikel besproken scheuring van het Leger des Heils heeft er aanleiding toe gegeven, dat vrienden en vijanden van deze organisatie zich nog eens van hun standpunt tegenover haar rekenschap hebben gegeven. Allereerst heeft de actie van Maste reactie gewekt bij degenen, die in de rijen van het Leger staan of eens gestaan hebben. Op de door hem belegde openbare vergadering in Amsterdam kon Brigadier Maste slechts met assistentie der politie aan het woord komen, zoo gevoelig toonden velen zich over den aanval op de Oude Vlag. Toen hij iets zeide ten nadeele van William Booth, brak de vergadering handklappend uit in de kreet: God zegene den generaal! Manifestaties, die ik, gelijk van zelf spreekt, afkeur, maar die toonen, dat het L. d. H. nog aan velen lief is. Dan heeft de bekende heer G. C. Peeterman uit Utrecht een uitvoerig verweer gepubliceerd. Deze is geen officieel, doch heeft als gewoon soldaat 30 jaar in de gelederen gestaan. „Mijn koperen soldaten-Sjes zijn mij nog lief, schrijft hij. Bepaald welsprekend wordt zijn betoog, als hij uiting geeft aan zijn trouw aan de Legervlag:

Er is in de „N. R. Ct.“ — die omtrent het Leger des Heils alldoorgaans ingelicht schijnt — gezegd, dat onze vlag een lotis is.

Zij is voor ons geen voorwerp van afgodische vereering. Evenmin is zij een toevluchtsoord. Zij is ons een geliefd symbool.

Ja zeker, we hebben haar lief. Wij stonden onder haar op de groote momenten van ons leven. Toen wij in onze eerste liefde ingezegend werden tot soldaat, toen wij aangesteld werden tot eenige functie, toen we in het huwelijk traden, toen wij onze kinderen opdroegen aan God en zijn werk, toen stonden wij onder haar. Wij willen ook onder haar begraven worden. Niet omdat wij meenen er door zalig te zullen worden — dat kunnen wij alleen door het geloof in Christus, den Middelaar Gods en der menschen, maar omdat zij ons lief is als symbool van onze hooge beginselen.

Maar ook buiten zijne gelederen heeft het L. d. H. warme vrienden. In „Pniël“ schreef niemand minder dan Dr Gunning, warm van hart als immer:

Ik ben vast verzekerd, dat er aan „het“ L. d. H. gebreken kleven; 't is mogelijk, dat de bestuursvorm voor verbetering vatbaar is; maar bij de schaarschte aan groote karakters, bij het jammerlijk feit, dat de democratie overal maakt, en lettende op de eminente mannen, die deze wereldorganisatie besturen, waag ik het heusch liever met den autocratische Generaal van Londen dan met de democratische Reformatoren van Nederland. Ik geloof aan the overruling Power of God, die deze machtigste aller Evangelisatiën zal blijven zegenen. Ik heb er 25 jaren en langer voor geboden en hoop het te blijven doen tot aan mijn jongsten snik.

Maar ook andere klanken deden zich hooren. Tegenstanders van de groote schepping van William Booth namen de gelegenheid waar nog eens hunne bezwaren tegen haar uiteen te zetten. Zoo las ik in één onzer Geref. Kerkhodes een tamelijk gepoepd stuk aan haar adres. Het Leger, zegt de schrijver, is in de leer remonstrantsch en profaneert bovendien de waarheid door hare manier van voorstelling. In zijne organisatie is het onschriftuurlijk en zijne methoden: pauken en turkse trommen, wekken weerzin. Gelukkig is het zoo goed als dood, maar het gevaar dreigt, dat anderen zulke middelen en wegen zoeken, als door het Leger worden gebruikt. Anderen „die door zucht tot navolging of vrees, dat men hen voorbij zou streven in het zoeken „om te rodden, wat nog te redden is“ zich schikken in de practijken welke het Leger heeft in zwang gebracht. Zulke onverlaten en heiligschenners ook!

Omdat er helaas in onze Geref. kringen nog velen worden gevonden, die zich van de Evangelisatie afmaken met den dooddoener: „Het lijkt het Heilsleger wel“, is er wel aanleiding om in deze rubriek eenige lijnen van beoordeeling te trekken. Dan moet begonnen worden met onze kritiek op deze instelling tot hare juiste proporties terug te brengen. Allereerst iets over de Leer van het L. d. Heils. Nu vraag ik uw aandacht voor een merkwaardig verschijnsel. Men zou verwachten, dat een Gereformeerde in zijne beoordeeling van het L. d. H. steeds als eerste en voorname grieve zou vooropstellen: zijne remonstrantsche voorstelling der verzoening. Men hoort daar echter in het gewone leven niet van spreken, slechts heeft men bezwaar, dat er op de trom wordt geslagen. Wat blijkt daar nu uit? Dit: wij zijn niet zoo gereformeerd, als wij héeten. Van nature is ieder mensch remonstrant. Zelfs in de wijze waarop iemand op zijne zuivere gereformeerdeheid prat kan gaan, kan zijn remonstrantsche natuur zich openbaren. Neen, wij zijn niet zoo gereformeerd als onze leer. Welnu, ik knoop aan deze gedachte aanstonds een andere vast: De heilsdood is niet zoo remonstrantsch als zijn leer. Men moet niet vergeten, dat de beginselverklaring van het L. d. H. met slordigheid is opgesteld. Zij is niet doordacht. Booth heeft gezegd: „Ik maak niet om theologie, ik maak slechts om het „redden van zielen“. Geen gereformeerde zal zulk een taal toejuichen. Maar het heeft toch dit gevolg, dat men in de prediking — speciaal der hoogere officieren — veel positieve klanken kan beluisteren, dan men van hen op grond van beginselverklaring zou verwachten.

Natuurlijk neemt dat niet weg, dat in de beschouwing der waarheid tusschen ons en het L. d. H. — tusschen ons en het Methodisme in het algemeen — het verschil groot is. Het zou laster zijn te beweren, dat de gereformeerde evangelisatievrienden dit over het hoofd zouden zien. Maar nooit is het gevaar voor remonstrantisme zoo gering als bij een krachtigen evangelisatie-arbeid. Immers, daarin wordt zoo duidelijk ervaren hoe machteloos wij zijn en... hoe machtig God is in het redden van zondaren. Dat hoort bijeen, vergeet men dit niet.

Aan het L. d. H. wordt verweten een profane wijze van voorstelling der goddelijke dingen. In het algemeen is dit een kenmerk aller uiterste richtingen. Hoe sommige „steile“ gereformeerden over de geestelijke dingen spreken, zal ieder lezer bekend zijn. Toch onderscheide men hierbij tusschen profanie en nefeiteit, tusschen de gezochte en de ongeschoolde ruwheid in de wijze van spreken. Tusschen kanselaar en straattaal de gulden middenweg te gaan, is niet aan een ieder gegeven.

Het zij dus ten volle erkend, dat de remonstrantsche beschouwing van het L. d. H. eene verwerpelijke dwaling is, dit moet echter erkend worden in den geest, waarin de R. K. dichter Alberdingk Thijm Da Costa toedichtte:

Reeds mindre gaaf, reeds minder pand van [trouwe]

Spoort u tot ijveren voor den Heer:

Wat verg men dies van mij, van mij die Hem [aanschouwe]

Niet slechts in 't minder, maar in 't meer.

In de tweede plaats iets over de organisatie van het L. d. H. Deze is onschriftuurlijk, wordt geoordeeld. Dit is juist, ofschoon men niet moet vergeten, dat het de materialiseering is van eene Schriftuurlijke gedachte, want naar het wezen vormen de geloovigen als krijgsknechten van Christus zeer zeker een leger. Men is echter er niet mede af een geestigheidje te maken op de komische titelatuur in het L. d. H. Welke is de Schriftuurlijke organisatie van den evangelisatie-arbeid? Het is de Kerk zelf, die door het bijzonder ambt het ambt aller geloovigen heeft te ontwikkelen en te leiden. De kerk heeft echter haar roeping en plicht schandelijk verwaarloosd. Het L. d. H. is geboren in de schande der kerk. Had deze hare roeping vervuld het L. d. H. ware nooit ontstaan. De heer Peeterman vestigt daar in zijn stuk ten overvloede nog eens de aandacht op:

Jaren geleden heeft dezelfde vraag zich reeds voorgedaan in den arbeid van den jeugdigen William Booth. Hij bracht zijn bekeerlingen naar de kerk, waar zij zich niet thuis gevoelden en ook niet bepaald met open armen ontvangen werden. Zij vroegen bij hem te mogen blijven. De natuur — hier: de nieuwe natuur — is sterker dan de leer!

En nu moet ons, in dit verband, nog een opmerking van het hart.

Het is onze stellige overtuiging, dat de kerken dankbaar moeten zijn voor den arbeid van het Leger des Heils.

Niet alleen omdat wij, nu reeds dertig jaar, bezig zijn uwe verloren zonen en dochteren in onze maatschappelijke inrichtingen te ontvangen, te verplegen en tot het Vaderhart Gods terug te brengen — daarom niet alleen. Maar ook en vooral omdat ons Korpswerk vele overgenupte leden teruggewon voor het Koninkrijk Gods, die thans door onze school getraind „over“ in den lande in heilijken evangelisatie- en plantingsarbeid, buiten onze muren, werkzaam zijn.

Ik zou onzen Divisie-officieren, wier arbeid het

geheele land bestrijkt, ik zou aan Stafkapitein Bruyns, die het geheele land bereist, willen vragen, lijsten aan te leggen van deze arbeiders en arbeiders, opdat wij kunnen overtuigen hen, die ons beschuldigen. Ik ben er innig van overtuigd, dat wat wij voor u winnen en vormden, veel belangrijker is, dan wat wij in eigen gelederen van u behielden.

Deze feiten moeten ons wat bescheidenen maken in ons oordeel. Het L. d. H. is veelszins het geweten der kerk. Terwijl in de kerk godisputeerd werd over het preken in toga of gekleede jas, het al of niet gepaste van het woordje „Amen“ na de doopsbediening en dergelijke onderwerpen, raapte de heilsdood het kind der schande op uit de goot. Als het dan een Samaritaan is, dan is het in ieder geval een barmhartige Samaritaan!

Het L. d. H. werkt vaak met minder dan middelmatige krachten, het zij toegegeven. Hetzelfde verschijnsel komt ook in ons kerkelijk leven voor en is eenvoudig eene toepassing van de bekende spreekwys: dat men roeien moet met de riemen, die men heeft. In elk geval is het niet zoo erg, dat in menig geval de ijver grooter is dan het kennen en kunnen, als de andere werkelijkheid, dat zooveel met kennis en kracht in vrome gemakzucht hunne roeping in de wereld onvervuld laten. Wien veel gegeven is, van dien zal veel geëischt worden.

De Gereformeerde, die zijn kerk liefheeft, zal met tranen in de oogen zien, hoe lauw en flauw zij is opgetreden in de wereld. Het zal hem niet van haar afkeerig maken. Maar wel zal het hem mild stemmen in de waardeering van anderz pogen. Dr Kuyper liet zich volgens een aan Brusse toegestaan interview wel naar de zondarsbank voeren. En wie weet, wordt niet eenmaal een rechtzinnige bestrijder van het L. d. H. in den hemel verwelkomd door zalige heilsoldaten, gelijk Lazarus door engelen gedragen werd in den schoot Abrahams!

Ten slotte iets over de methoden, bij het Leger des Heils in gebruik. Die hebben het gedaan bij onze menschen: de pauken en de trommen! Wee den onverlaat, die daar nog een goet woord voor over heeft! Zulk een luidruchtig misbaar is ten eenenmale in strijd met de waardigheid van het Evangelie, redeneert men.

Laat ik u eens vragen: is u wel eens op een Joodschen feestdag in de synagoga geweest? Dan heeft u kunnen hooren, hoe de psalmen oorspronkelijk zijn gezongen. Stel u nu dat eens voor in Israël's glorietijd, begeleid door harp, luit, pyp, trompet, cimbaal enz. Als David in vuur raakte, zal het waarlijk niet zoo stil zijn toegestaan. Zeker, deze zang en muziek zijn gekuscher dan die van het Leger. Dat is dan ook het eenige, dat men het L. d. H. op dit punt kan verwijten, dat het niet een fijne keur over lied en melodie heeft laten gaan.

Het is aan ons dat laatste te doen. Zang en muziek behooren tot de hoogste scheppingsgaven. Die te verwerpen of te minachten is miskenning van de bede: Uw Naam worde geëhuld! De Schepper moet in Zijne gaven erkend en geëerd worden. Daarom galmde het lied door Israël's tempel. In Bethleem's velden zongen de Engelen het evangelie. Het „Heilig, Heilig is de Heer“ weergalmde den hemel door. Zou het dan ongereformeerd zijn hier op aarde klank en toon te doen medewerken tot lof en bekendmaking van 's Heeren Naam?

O gereformeerde beginnelen! wat een dwaasheden zijn er al niet gedebiteerd onder uwen naam!

N. B.

LITERATUUR EN KUNST.

Christendom en Kunst.

VIII (Slot).

Reeds in het begin merkten wij op, dat wij het probleem wel een persoonlijke wending moeten geven. Ten slotte kunnen wij niet wachten of het mogelijk eens gelukt een oplossing te ontdekken, want wij moeten al lang te voren zelf kiezen en staan ieder persoonlijk voor het conflict. Hier baat dus geen enkele uitvlucht, want de praktijk dwingt ons eenvoudig tot het innemen van deze of gene positie.

Denken wij nu eens er over na, wat het zeggen wil, een „Christen“ te zijn, en hoe men er toe komt. Wij zien, dat de weg tot Christus niet voor ieder even lang is. Het is wel het voorrecht van enkelen, dat zij Hem plotseling op hun weg ontmoeten, als Paulus op reis naar Damascus, en in Hem den toegang vonden tot den Vader. Voor anderen echter is de weg lang, die hen voert door de aesthetische sfeer in al haar omvang.

Vanuit dit oogpunt moeten de meeste bezwaren tegen het Christendom gezien worden. Als we wel zien, zijn het meestal toch niet in de eerste plaats wetenschappelijke bezwaren, die den hedendaagschen mensch van het Christendom verwijderd houden. Het geldt voor naief te meenen, dat hetgeen de wetenschap over het wezen der dingen zegt, ook het laatste en diepste is, wat daarover gezegd zou kunnen worden. Het is juist het omgekeerde. Het geheel andere bezwaren doen zich voor, die